

Tietoliikenteen perusteet

Verkkokerros

Kurose, Ross: Ch 4.1- 4.42 ja 4.5

Sisältöä

- Verkkokerros
- Reititin
- IP-protokolla
- Reititysalgoritmit

Oppimistavoitteet:

- Osata selittää, kuinka IP-paketteja välitetään verkossa
- Tietää, mitä tietoja sisältyy IP-pakettiin (ja miksi)
- Osata selittää reitittimien rakenne ja toiminta
- Osata kuvailla, kuinka reitittimet kokoavat reititystietonsa = linkkitila- ja etäisyysvektorialgoritmien toimintaideat

Verkkokerros

Verkkokerroksen tehtävät

Verkkokerros

Toimittaa kuljetuskerroksen segmentit vastaanottajalle

Lähetys

- Luo segmentteistä verkkokerroksen IP-paketteja
- Lisää otsaketietoja: mm. IP-osoitteet

Pakettien kulku verkossa

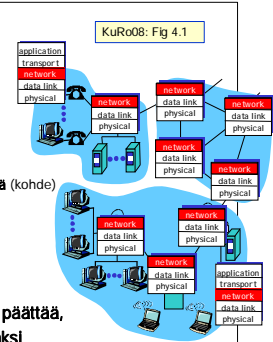
- Isäntä (lähde) – reititin - ... - reititin – isäntä (kohde)

Vastaanotto

- Polsta otsake
- Anna segmentti kuljetuskerrokselle

Toimii etenkin reitityksessä

- Reititin tutkii IP-paketin otsakkeen ja päättää, mihin linkkiin se lähetetään seuraavaksi

Reititin

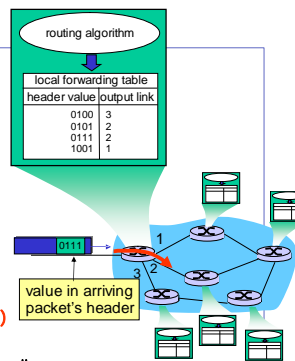
Ohjaa paketin reitittimen sisään tulolinkistä johonkin ulosmenolinkkiin (forwarding)

- Katsoo reititystaulusta minne

Kertoo muille reitittimille reitittämiseen liittyviä tietoja (routing)

- Reittien selvittäminen
- Reititystaulun ylläpito
- Oma protokolla tätä varten (reititysalgoritmi, reititysprotokolla)
- Käsien konfigurointi on hankalaa

Piirikytkentäisessä verkossa myös yhteydenmuodostus ja purku

Miksi verkkokerros?

Internet koostuu hyvin heterogeenisista verkoista

- Verkot toteutettu eri teknologioilla
- Verkoilla kehysten (frame) maksimikoko erilainen
- Palvelu: yhteydellinen / yhteydetön,
- Erilaisia osoittamistapoja: yksitasoinen/hierarkkinen
- Monilähetys / yleislähetys
- Toiminnot: virheenkäsitely, vuonvalvonta, ruuhkanvalvonta, yhteyden laatu / laatutakuu (QoS), turvaus, laskutus, ..

Verkkoprotokolla IP (Internet Protocol) on verkkokerroksen yhteinen kieli

- Internetin isäntäkoneiden ja reitittimien kommunikointitapa
- "Kullakin omat murteensa ja tapansa, mutta kaikki osaavat IP:tä."

Yhteinen osoitustapa: IP-osoite

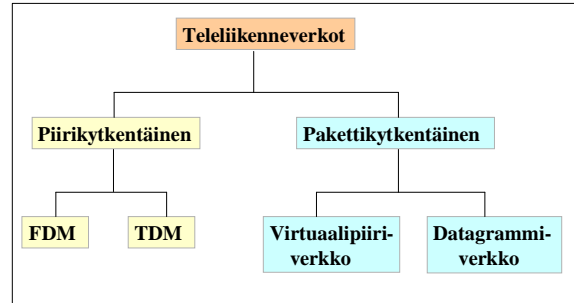
- Yksikäsitteiset osoitteet

Verkon palvelun laatu

Network Architecture	Service Model	Bandwidth Guarantee	No-loss Guarantee	Ordering	Timing	Congestion Indication
Internet	Best Effort	none	none	any order possible	not maintained	none
ATM	CBR	guaranteed constant	yes	in order	maintained	congestion will not occur
ATM	ABR	guaranteed minimum	none	in order	not maintained	congestion indication provided

KuRo08:Table 4.1

Verkkojen taksonomia

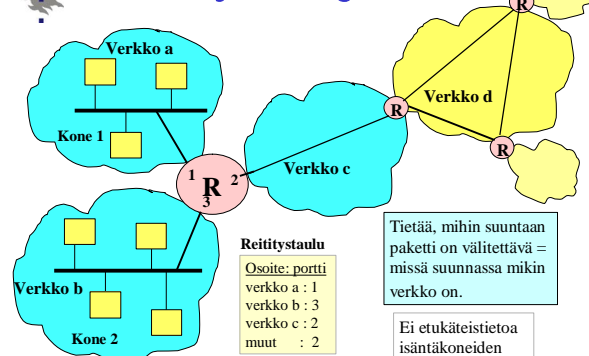

Pakettikytkentäinen verkko

Joko datagrammi-verkkona (= Internet)
 Sanoman jokainen paketti reititetään erikseen kohteen IP-osoitteen perusteella
 "Tyhjä verkkokerros": vain pakettien välitys koneelta koneelle
 "Fiksut isäntäkoneet": virheenvälitys, vuonvälitys, järjestys

tai virtuaaliipiiriverkkona
 Sanoman jokainen paketti kulkee samaa reittiä pitkin linkkiin liitetyn virtuaaliipiirinumeron perusteella
 Signaalointiprotokolla: yhteydenmuodostus, ylläpito, purku yhteyden tietoja reitittimessä (virtuaaliipiirin muunnostaulukko) mahd. myös kaistavarausta
 Fiksu verkkokerros: vuonvälitys, virhevälitys, järjestys
 tyhmat isäntäkoneet: vrt. Puhelin
 ATM-verkot (Asynchronous Transfer Mode), X.25-verkot

Reititys: datagrammi-verkko

Tietää, mihin suuntaan paketti on välitettävä = missä suunnassa mikin verkko on.

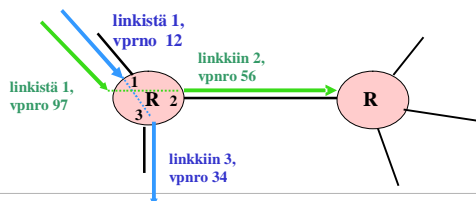
Ei etukäteistietoa isäntäkoneiden 'yhteyksistä'

Reititys: Virtuaaliipiiriverkko

1. paketti muodostaa reitin, muut paketit kulkevat samaa reittiä

- otsakkeessa kohdeosoitteen lisäksi virtuaaliipiirinumero **vpnro**
- reititin ylläpitää tietoa piirinumeroista ('hajujaik')

Reititys = selvitä vpnro:a vastaava linkki, välitä paketti linkille

Virtuaaliipiirin muunnostaulukko

Sisään: linkki / vpnro	Ulos: vpnro / linkki	
1 12	34	3
1 97	56	2
2 42	101	3
2 10	78	1
3 12	65	2

Taulukkoa päivitettävä aina kun uusi yhteys on muodostettu tai vanha purettu!

Pakettivälitystä: Ylläpitää kyllä tilatietoja yhteydestä (=vpnro), mutta ei varaa resursseja etukäteen!

Virtuaaliipiirin muunnostaulukko

§ Virtuaaliyhteyden joka linkillä omat VP-numerot
§ reititin antaa VP-numerot

§ Miksi ei käytetä koko yhteydellä samaa VP-numeroa?

§ Tarvittaisiin paljon enemmän numeroita!

Nyt riittää pienempi numeroavaruus => tarvitaan pienempi kenttä numeroa varten

0-255 => riittää 8 bittia

0-4095 => tarvitaan 12 bittia

§ Yhteisestä, koko verkon läpikäyvästä numeroinnista sopiminen on isossa verkossa lähes mahdoton tehtävä!

Verkkokerros

Reititin

Ch. 4.3

Verkkokerros ~ reitittäminen

n **Reititin** (router)

- n Osaa muunnokset siihen kytkettyjen teknologioiden välillä
- n Sisääntulolinkki ja ulosmenolinkki voivat olla eri teknologioita
- n Välittää verkkokerroksen otsakkeen perusteella (IP-osoite)
- n Laitteistotoimintona tai osin ohjelmallisesti

n **Kytkin** (switch)

- n Sekä sisääntulolinkki että ulosmenolinkki ovat samaa teknologioita
- n Lähiverkon sisällä välitys linkkerroksen otsakkeen perusteella
- n Poikkeuksetta aina laitetaso toimintona

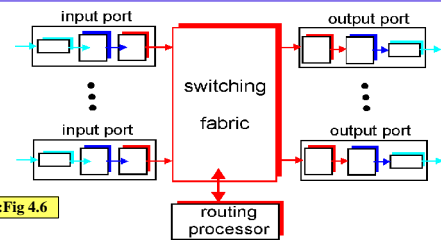
Reitittimen arkkitehtuuri

n Kaksi tehtävää

- n Välitä paketteja tulolinkeistä ulosmenolinkeihin
- n Suorita reititys algoritmia / -protokollaa

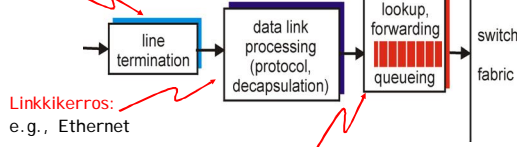
n **Portti -verkkokortti**

- n Useita portteja niputettu yhteen linjakortiksi (line card)

Sisääntuloportti (input port)

Fyysinen kerros
bittitason esitys

Tavoite: paketti ulos sisääntulon nopeudella

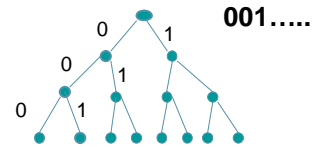
Jonotus: jos ulosmeno hitaampi kuin sisääntulo tai joku muu siirtää samaan ulostuloon

myös HOL (head-of-line blocking)

Jos linjanopeus 2.5 Gbps ja paketin koko 256 tavua => 1.2 miljoonaa pakettia sekunnissa!

Osoitteen

1. bitti
2. bitti
3. bitti
- jne

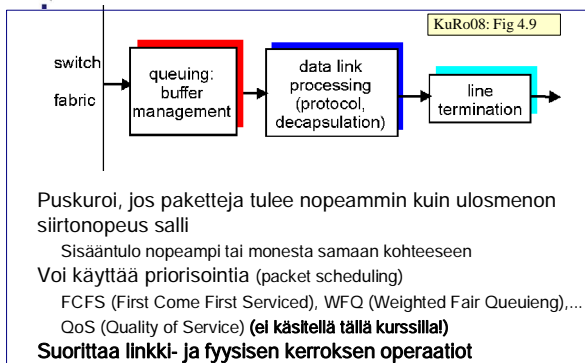
Kun $n = 32$ (IP-osoite), ei ole tarpeeksi nopea nykyisiin runkoreitittäimiin!

- content addressable memory (CAM)
- välimuistin käyttö

Hajautettu kytkentä

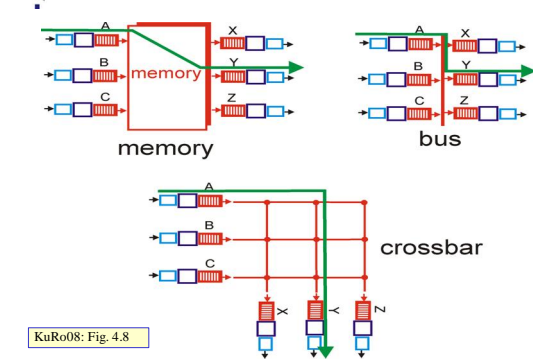
Esim. kullakin portilla on kopio reititustaulusta, voi tutkia itse Content Addressable Memory (CAM), assosiativinen haku, **longest prefix match**

Ulosmenoportti (output port)

- Puskuroi, jos paketteja tulee nopeammin kuin ulosmenon siirtonopeus salli
- Sisääntulo nopeampi tai monesta samaan kohteeseen
- Voi käyttää priorisointia (packet scheduling)
- FCFS (First Come First Served), WFQ (Weighted Fair Queuing),...
- QoS (Quality of Service) (ei käsitellä tällä kurssilta)
- Suorittaa linkki- ja fyysisen kerroksen operaatiot**

Kolme erilaista kytkentätapaa:

Kytkeä muistin kautta

- "Tavallinen" tietokone reitittimenä
 - Sisääntulo: keskeytys, CPU kopioi paketin muistiin, tutkii minne on menossa
 - Ulosmeno: CPU kopioi paketin muistista
 - Väylä pullonkaula: 2 kopiointia per paketti
- Linkkikerros ja fyysinen kerros laitetointoja
- Jonot keskusmuistissa

Kytkeä väylän kautta

- Sisääntulo siirtää paketin väylän kautta suoraan ulosmenoporttiin
- Vain yksi kytkentä aktiivinen kerrallaan
 - Väylä edelleen pullonkaula
- Väylänopeus rajoittaa kytkentänopeutta
 - Gbps nopeudet, riittävä LAN- ja yritysverkoilla

Kytkeä kytkentäverkon kautta

- Ristikytkeä (crossbar switch)
 - 2^*N väylää yhdistää N sisääntuloa ja N ulosmeno
 - Valitse vaaka- ja pystylinja
- Jos sama ulosmeno/sisääntulo, odotus sisääntuloportissa
 - Sisääntulo voi pilkkoa paketin pienemmiksi soluiksi (cell) ja välittää yksi kerrallaan
 - Ulostulo kokoaa solut taas paketeiksi
- Suuri siirtonopeus
 - Esim. Cisco 12000: 64 Gbps

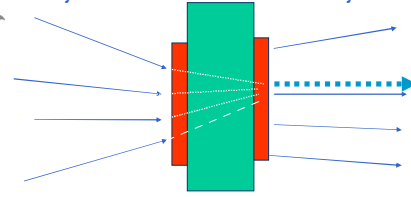
Reititysprossessori

- Suorittaa reititysprotokollaa
 - Reititysinformaation välitystä reitittimeltä toiselle
 - RIP, OSPF, BGP,...
 - Esim. 5 minuutin välein
- Sisääntulot toimittavat reititysprotokollien paketit prosessorille
- Ylläpitää porttien reititustauluja
 - Kun muuttuu, uusi kopio kullekin portille
- Hallinta- ja ylläpitotoimintoja
 - Reitittimelläkin voi olla suoritettavana sovelluksia

Pakettien hylkäys

- Kun puskuritila ei riitä
 - Hylkää saapuva paketti (drop-tail) tai joku muu ..
 - Se kummassa jonossa paketit hylätään, riippuu kytkennän ja linjan nopeuden suhteista
 - RED** (Random Early Detection): hylkää jo ennenkuin puskurit täyttyy
- Siirtovirhe
 - Linkkikerros saa hylätä virheellisen
 - Verkkokerros saa hylätä virheellisen (**ICMP-protokolla**)
- Paketin elinaika (Time-to-live, TTL)

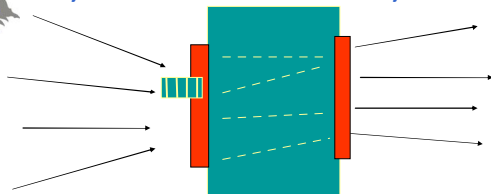
N linjaa sisään N linjaa ulos

Kytkin toimii riittävällä nopeudella, joten sisään tulossa ei tarvitse jonottaa.

Yhdelle linjalle liian paljon liikennettä => ulosmenoportin puskuritila täyttyy ja paketteja katoaa!

N linjaa sisään N linjaa ulos

Jos kytkin ei toimi tarpeeksi nopeasti, sisään tuloportteihin syntyy jonoja.

Esim. Ristikkäinkytkimessä paketti joutuu odottamaan, jos samaan kohteeseen on menossa useita paketteja. Jonottava paketti voi tukkia tien myös muilta saman portin paketeilta, jotka muuten voisivat edetä kytkimessä.

(head-of-the-line-blocking)

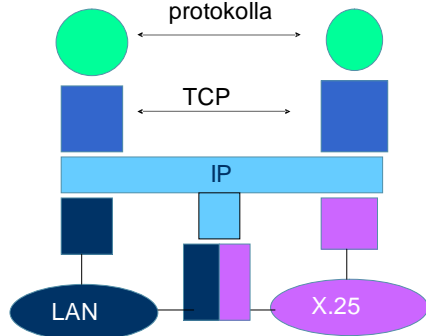
Verkkokerros

IP-protokolla

Ch 4.4

RFC 791

Sovellus-protokolla

Internetin verkkokerros

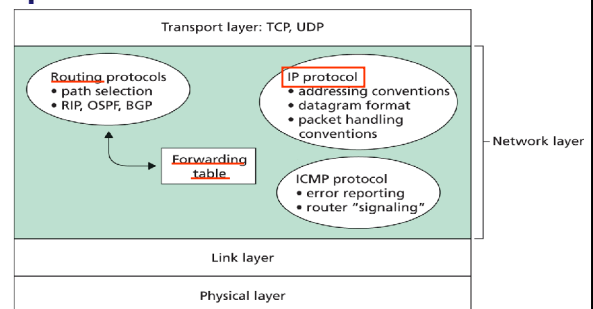

Figure 4.12 ♦ A look inside the Internet's network layer

Internetin verkkokerros

Tällä kurssilla:

- IPv4 ja reitityksen periaatteet
 - Etäisyysvektoreititys
 - Linkkilareititys

Internet-protokollat kurssilla:

- IPv6, ICMP
- Reititysprotokollat
 - Reititystaulujen (forwarding table) ylläpitämistä varten
 - Erillään tavallisten pakettien lähetyksestä
 - RIP (Routing Information Protocol): etäisyysvektorialgoritmi
 - OSPF (Open Shortest Path First): linkkiila-algoritmi
 - BGP (Border Gateway Protocol): hierarkkinen, autonomisten alueiden välinen algoritmi

Internetin verkkokerros

ICMP (Internet Control Message Protocol)

- Protokolla, jolla isännät ja reitittimet vaihtavat verkkokerroksen kuulumisia
- Tavallaan verkkokerroksen päällä: IP-paketissa kuljetuskerroksen tietojen sijasta ICMP-dattaa
- Virheraportointi: unreachable host/network/port/protocol
 - Reititin ei tiedä, minne toimittaisi ...
- Kalutus: echo request / reply
 - tätä ping ja traceroute käyttävät RTT:n mittaamisessa

IPv6

- Uudistettu versio IP-protokollasta, 128 bitin IP-osoite
- mm. kiinteänkokoinen otsake, ei tarkistussummaa,
- pakettien paloittelu jo lähettäjän koneessa

IP-protokolla

- Verkkokerros siirtää kuljetuskerroksen segmentit lähdekoneelta kohdekoneelle
- Tehtävässä tarvitaan
 - Osoitteet (lähettäjä, vastaanottaja)
 - Tieto ylempään kerroksen protokollasta (UDP, TCP tai joku muu), jotta osaa antaa oikealle rutiinille
 - Liian ison IP-paketin paloittelu tarvittaessa pienemmiksi IP-paketeiksi
 - 'Harhautuneiden' pakettien hävittäminen (time-to-live)
 - Tarkistukset (checksum)
- Hyviä ominaisuuksia (?)
 - Siirtopalvelun eriyttäminen erityyppisille sovelluksille
 - Lähdereititys (source routing): lähettäjä määrää reitin, paketissa tieto siirtopolusta

IP-paketin rakenne (IPv4)

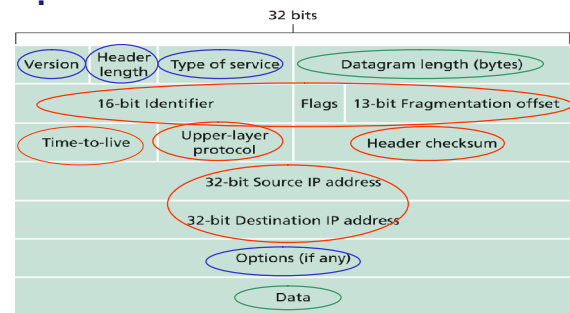

Figure 4.13 ♦ IPv4 datagram format

IP-otsake

- Versionumero
 - IPv4 vai IPv6, kummallakin erilainen otsake
- Otsakkeen pituus (header length)
 - Vaihtelevan pituinen optiokenttä, **mininimi on 20 B**
- TOS-kenttä (Type of Service)
 - Varattu halutun palvelun kertomiseen:
 - Nopeus, luotettavuus, kapasiteetti; ääni vs. tiedosto
 - Yleensä ei ole käytössä (osa käytössä uusissa reitittimissä)
- IP-paketin pituus (Datagram length)
 - Koko IP-paketin pituus tavuina, maksimi 65535 B
 - Tavallisimmin 576-1500 B
- Paketin tunniste (16-bit Identifier), lippuja (flags), palan paikka (fragmentation offset)
 - Paketin pilkkomiseen pienemmiksi ja kokoamiseen takaisin isoksi

IP-otsake (jatkuu)

- Elinaika (time-to-live, TTL)
 - Rajoittaa paketin elinaikaa, maksimi 255
 - Vähenee joka hypyllä reitittimestä toiseen, kun TTL=0, hylätään
- Kuljetettu protokolla (Upper-layer protocol)
 - Kumpi kuljetuskerroksen protokolla (TCP=6, UDP=17) vai kenties verkkokerroksen sisäistä dataa (ICMP, reititysprotokolla)
- Otsikon tarkistussumma (Header checksum)
 - Vain otsakkeelle (Internet checksum)
 - Tarkista ja laske uusi joka reitittimessä (TTL, Options)
 - Hylkää virheellinen paketti
- Osoitteet (Source IP Address, Destination IP Address)
 - Lähteen ja kohteen IP-osoitteet
- Optiot (Options)
 - Laajennuksia: mm. lähdereititys, harvoin käytetty

IP-otsakkeen tarkistussumma

- Miksi tarkistussumma IP-otsakkeelle?

UDP- ja joskus jopa TCP-segmentti voidaan hyväksyä väärässä osoitteessa!

- Miksi vain otsakkeelle?
TCP:llä ja UDP:llä omat tarkistussummat.

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 37

IP-pakettien paloittelu (fragmentointi)

Maximum transfer Unit (MTU)
suurin mahdollinen IP-paketti eri linkeillä eri koko
Esim. Ethernet 1500 B

Liian iso paketti pilkottava reitittimessä pienemmiksi paketeiksi (fragmenteiksi), jotka **kohdekone** kokoaa voivat kukin kulkea eri reittiä

IP-otsakkeessa kentät yhteenkuuluvien fragmenttien tunnistamiseksi

KuRo08: Fig 4.14

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 38

IP-pakettien fragmentointikentät

- Paketin tunniste** (16-bit identifier)
 - Sama kaikissa IP-paketin fragmenteissa
- Lippuja** (flags)
 - DF-bitti** (Don't fragment) kieltää paloittelun, esim. jos vastaanottaja ei kykene kokoamaan
 - MF-bitti** (More fragments)
 - 0= paketin viimeinen fragmentti, 1= ei vielä viimeinen
- Fragmentin sijaintipaikka** (13-bit Fragmentation Offset)
 - paikka alkuperäisessä IP-paketissa siirtymänä paketin alusta
 - 13 bittiä => 8192 eri arvoa; Jotta pystyisi käsittelemään täysimittaiset segmentit (= max 65535 tavua) => siirtymä esitetään 8 tavun monikertoina => fragmenttien myös oltava 8 tavun monikertoja (paitsi viimeinen)
- IPv6 ei käytä fragmentointia

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 39

Esimerkki

length	ID	fragflag	offset
=4000	=x	=0	=0

4000 tavun IP-paketti: dataa 3980 B
MTU 1500 B

Yhdestä IP-paketista tulee 3 pienempää IP-pakettia

length	ID	fragflag	offset
=1500	=x	=1	=0

length	ID	fragflag	offset
=1500	=x	=1	=185

length	ID	fragflag	offset
=1040	=x	=0	=370

1480 B dataa
20 B IP-otsaketta

offset = 1480/8

0 1480 2860

1. Pala: 1480 tavua 2. Pala: 1480 tavua 3. Pala: 1020 tavua

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 40

IP-osoitteet

- 32 bittinen tunniste isäntäkoneille ja reitittimien linkeille
 - verkkoliittymän tunniste
- Reitittimellä useita liittymiä
 - kullakin oma IP-osoite
- Myös isäntäkone voi olla liitettyä useaan verkkoon

ICANN Internet Corporation for Assigned names and Numbers
verkkonumerot palvelun tarjoajille, nämä edelleen aliverkoiksi

KuRo08: Fig 4.15

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 41

Aliverkot

- Osoitteen osat**
 - aliverkon numero (alkuosaa)
 - koneen numero (loppuosaa)
- Aliverkon koneet voivat kommunikoida ilman reititystä
 - Linkkikerros osaa lähettää koneelta toiselle
 - Esim. Ethernet
- Aliverkkoa merkitään notaatiolla, jossa loppuosa on verkko-osan pituus
 - Esim. 223.1.1.0/24 subnet mask
 - eli verkko-osoite 24 bittiä ja koneosoite 8 bittiä

network consisting of 3 subnets

KuRo08: Fig 4.15

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 42

Aliverkot

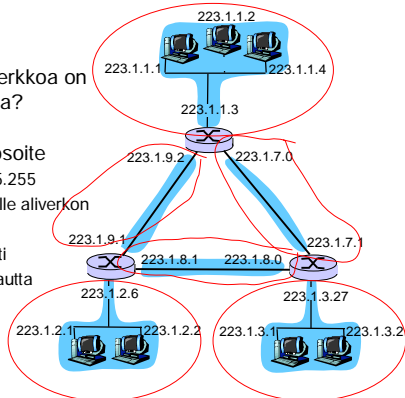
Montako aliverkkoa on tässä kuvassa?

Yleislähetysosoite

255.255.255.255

Paketti kaikille aliverkon koneille.

Mahdollisesti reitittimen kautta muillekin

CIDR: Classless InterDomain Routing

Verkko-osa voi olla minkä tahansa kokoinen

Vanha luokallinen osoite: A-luokka 8 b, B-luokka 16 b, C-luokka 24 b

Formaatti: a.b.c.d/x

x ilmoittaa verkko-osan bittien lukumäärän (prefix)

Esim. Organisaatio, jolla 2000 konetta varaa $2048 = 2^{11}$

konenumeroa, jolloin verkko-osaa varten jää 21 bittiä

Yritys voi vielä itse jakaa viimeiset 11 bittiä aliverkko-osoitteeksi ja koneosoitteeksi. Tämä jako ei näy ulkopuolelle.

Koneen IP-osoite

Palveluntarjoaja saa verkkonumeronsa ICANN:ltä isona lohkona

voi jakaa saamansa osoitevaruuden (osoitelohkon) edelleen aliverkkoihin

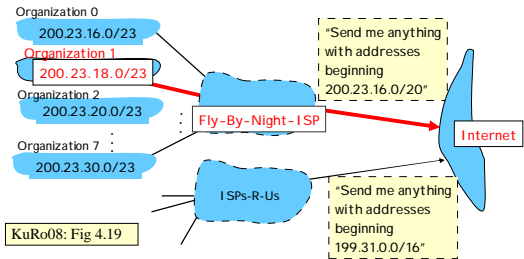
esim. Kukin organisaatio saa aliverkon, jossa on numerot 512 koneelle

ISP's block	11001000	00010111	00010000	00000000	200.23.16.0/20
Organization 0	11001000	00010111	00010000	00000000	200.23.16.0/23
Organization 1	11001000	00010111	00010010	00000000	200.23.18.0/23
Organization 2	11001000	00010111	00010100	00000000	200.23.20.0/23
...
Organization 7	11001000	00010111	00011110	00000000	200.23.30.0/23

Hierarkkinen osoite

CIDR luo reititystä helpottavan hierarkian

Aggregointi (yhdistäminen): yhteinen alkuosa => samaan suuntaan

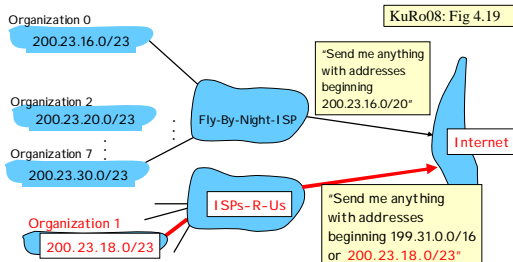

Jos palveluntarjoaja (ISP) vaihtuu?

IP-osoitteet voi säilyttää

Uudelta ISP:ltä tarkempi reititysohje

Pisin sopiva alkuosa määrää reitityksen (longest prefix match)

Koneen IP-osoite

Koneen IP-osoite konfiguroidaan (usein) käsin koneelle

Tai yhä useammin saadaan automaattisesti käyttäen DHCP:tä (Dynamic Host Configuration Protocol)

Eri osoite eri kerroilla tai pysyvämpi osoite

DHCP-palvelija vastaa

antaa koneen käyttöön IP-osoitteen (rajallinen elinaika)

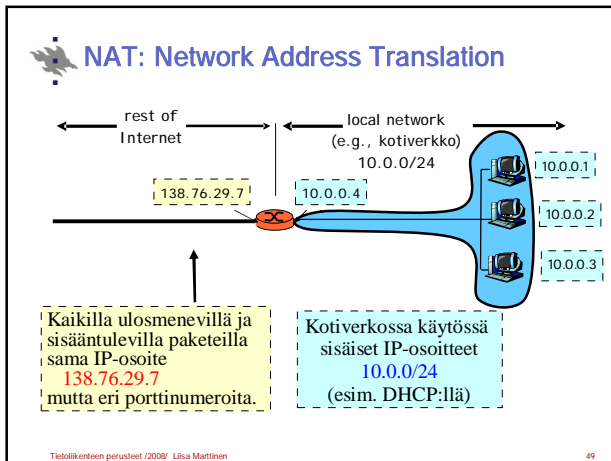
antaa DNS-tiedot

yms

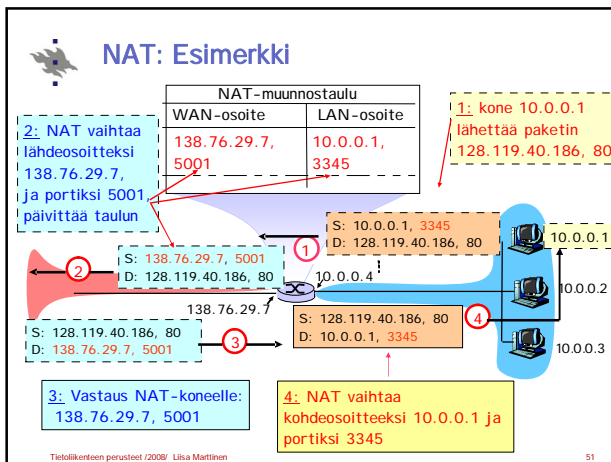
Palvelun tarjoaja: pienempi numeromäärä riittää

WLAN

"wash-and-go", "plug-and-play"

- ## NAT-reititin
- Ulosmenevät paketit
 - Korvaa lähdekoneen IP-osoite ja porttinumero NAT-koneen IP-osoitteella ja NAT-koneen valitsemalla porttinumerolla
 - Päivitä NAT-muunnostaulu
 - Sisääntulevat paketit
 - NAT-koneelle NAT:n antamaan porttiin
 - Korvaa NAT:n muunnostaulun avulla paketissa oleva IP-osoite ja portti
 - Välitä paketti perille
 - NAT-muunnostaulu
 - (IP-osoite, portti) (NAT-koneen osoite, NAT:n portti)
- Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 50

- ## NAT: Kommentteja / kritiikkiä
- Hyödyt
 - Kotiverkko tarvitsee ISP:ltä vain yhden IP-osoitteen
 - Voi muuttella vapaasti kotikoneiden IP-osoitteita
 - Turvallisuus: ulospäin muille näkyy vain yksi kone
 - Kritiikkiä
 - Reitittimien tulisi toimia vain verkkotasolla, porttinumerot ovat kuljetuskerroksen asioita
 - Rikkoo päästä-päähän idean (prosessien välinen yhteys)
 - Onko ohjelmoijaan huomioitava NAT:n olemassaolo?
 - Peer-to-peer
 - NAT:n takana oleva palvelin (esim. www portissa 80)?
 - Pula IP-osoitteista hoidettava ottamalla käyttöön IPv6, jossa 128 bitin osoitteet
- Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 52

- ## Reititysalgoritmi
- Etsii edullisimmat reitit lähdekoneelta kohdekoneelle
 - Käytetään reititystaulun muodostamiseen
 - Mille linkille paketti seuraavaksi siirretään tältä reitittimeltä
 - Reititysalgoritmi, joka tarvitsee täydellisen tiedon verkosta
 - Ennen laskentaa käytössä koko kuva verkosta:
 - Kaikki linkkiyhteydet solmujen välillä ja niiden kustannukset
 - Käytännössä vain tietyistä autonomisista alueista
 - Parhaat reitit lasketaan joko keskitetysti tai hajautetusti
 - Linkkitila-algoritmi** (link-state algorithm)
 - Reititysalgoritmi, jolle riittää epätäydellinen kuva verkosta
 - Aluksi reititin tietää vain niistä koneista, joihin itse on yhdistetty
 - Iteratiivinen algoritmi: reititin vaihtaa tietoja naapuriensa kanssa ja saa tietoa muusta verkosta
 - Etäisyysvektorialgoritmi** (distance vector algorithm)
- Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 54

Reititys algoritmien muita ominaisuuksia

Dynaaminen vs. staattinen

- Miten nopeasti huomaa linkkien muutokset ja muuttaa reititystä
- Miten tiuhaan tietoa päivitetään
- Miten usein muutoksia

Kuormituksen huomioiva vs. ei

- Linkin ruuhkautuneisuus voi vaikuttaa sen kustannukseen
- Nykyalgoritmit eivät ota kuormitusta huomioon
- Tosin kyllä epäsuorasti linkin hitautena ('kustannuksena')

Verkko graafina (graph)

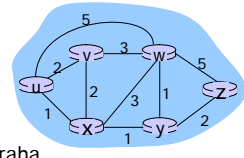
Verkko $G = (N, E)$

N = solmujen (nodes) joukko
 E = linkkien (edges) joukko

(x, y) on linkki solmujen x ja y välillä

$c(x, y)$ = linkin kustannus

kaistanleveys, ruuhkaisuus, raha, ...

KuRo08; Fig. 4.27

$C(x_1, x_2, \dots, x_p)$ = reitin (route) kustannus

$$= C(x_1, x_2) + C(x_2, x_3) + \dots + C(x_{p-1}, x_p)$$

Mikä on huokein reitti kuvan solmusta u solmuun z ?

1) Linkkitila: Dijkstran algoritmi

Aluksi kaikilla reitittimillä on tiedossa verkon rakenne ja kaikkien linkkien kustannukset

- Kaikki reitittimet lähettävät tietonsa naapureistaan ja linkkikustannuksista naapureihin (mitatut / havaitut) joko kaikille muille tai jollekin keskusolmuille, joka välittää tiedon muille
- Reititin laskee Dijkstran algoritmilla edullisimman kustannuksen kulkukin muihin kohteisiin
- Kokoaa näistä oman reititystulonsa

Merkinnot

$C(x, y)$ linkin x, y kustannus; jos eivät naapureita = ∞

$D(v)$ toistaiseksi edullisin kustannus solmuun v

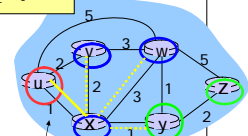
$p(v)$ solmun v edeltäjä reitillä

N = solmujen joukko, N' = jo käsiteltyjen solmujen joukko

Dijkstran algoritmi

$D(v)=2, D(w)=5, D(x)=1$
 $D(y)=\infty, D(z)=\infty$

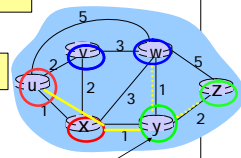
- Initialization:**
- $N' = \{u\}$
- for all nodes v
- if v adjacent to u
- then $D(v) = c(u, v)$
- else $D(v) = \infty$
-
- Loop**
- find w not in N' such that $D(w)$ is a minimum
- add w to N'
- update $D(v)$ for all v adjacent to w and not in N' :
 $D(v) = \min(D(v), D(w) + c(w, v))$
- /* new cost to v is either old cost to v or known*
- shortest path cost to w plus cost from w to v */*
- until all nodes in N'**

Dijkstran algoritmi 2

$D(x)=1, D(v)=2, D(w)=4, D(y)=2, D(z)=\infty$

$D(x)=1, D(v)=2, D(w)=3, D(y)=2, D(z)=4$

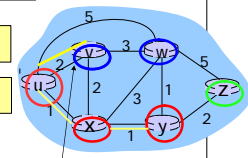
- Loop**
- find w not in N' such that $D(w)$ is a minimum
- add w to N'
- update $D(v)$ for all v adjacent to w and not in N' :
 $D(v) = \min(D(v), D(w) + c(w, v))$
- /* new cost to v is either old cost to v or known*
- shortest path cost to w plus cost from w to v */*
- until all nodes in N'**

Dijkstran algoritmi 3

$D(x)=1, D(v)=2, D(w)=4, D(y)=2, D(z)=\infty$

$D(x)=1, D(y)=2, D(v)=2, D(w)=3, D(z)=4$

$D(x)=1, D(y)=2, D(v)=2, D(w)=3, D(z)=4$

- Loop**
- find w not in N' such that $D(w)$ is a minimum
- add w to N'
- update $D(v)$ for all v adjacent to w and not in N' :
 $D(v) = \min(D(v), D(w) + c(w, v))$
- /* new cost to v is either old cost to v or known*
- shortest path cost to w plus cost from w to v */*
- until all nodes in N'**

Dijkstran algoritmi 4

$D(x)=1, D(v)=2, D(w)=4, D(y)=2, D(z)=\infty$
 $D(x)=1, D(y)=2, D(v)=2, D(w)=3, D(z)=4$
 $D(x)=1, D(y)=2, D(v)=2, D(w)=3, D(z)=4$

```

    graph LR
      u((u)) ---|2| v((v))
      u ---|1| x((x))
      v ---|3| w((w))
      v ---|2| y((y))
      w ---|5| z((z))
      x ---|3| y
      y ---|2| z
  
```

8 Loop
 9 find w not in N' such that D(w) is a minimum
 10 add w to N'
 11 update D(v) for all v adjacent to w and not in N':
 12 $D(v) = \min(D(v), D(w) + c(w,v))$
 13 /* new cost to v is either old cost to v or known
 14 shortest path cost to w plus cost from w to v */
 15 until all nodes in N'

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen

61

Dijkstran algoritmi 4

$D(x)=1, D(y)=2, D(v)=2, D(w)=3, D(z)=4$
 $D(x)=1, D(y)=2, D(v)=2, D(w)=3, D(z)=4$
 $D(x)=1, D(y)=2, D(v)=2, D(w)=3, D(z)=4$

```

    graph LR
      u((u)) ---|2| v((v))
      u ---|1| x((x))
      v ---|3| w((w))
      v ---|2| y((y))
      w ---|5| z((z))
      x ---|3| y
      y ---|2| z
  
```

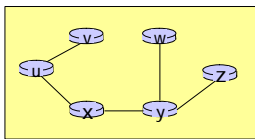
8 Loop
 9 find w not in N' such that D(w) is a minimum
 10 add w to N'
 11 update D(v) for all v adjacent to w and not in N':
 12 $D(v) = \min(D(v), D(w) + c(w,v))$
 13 /* new cost to v is either old cost to v or known
 14 shortest path cost to w plus cost from w to v */
 15 until all nodes in N'

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen

62

Lyhyimmät reitit ja reititystaulukko

Resulting shortest-path tree from u:

KuRo08: Fig. 4.28

Resulting forwarding table in u:

destination	link
v	(u,v)
x	(u,x)
y	(u,x)
w	(u,x)
z	(u,x)

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen

63

2) Etäisyysvektoreireititys (distance vector)

- Arpanet-verkon alkuperäinen reititysalgoritmi
 - Käytössä useissa Internetin reititysprotokollissa: RIP, BGP, Novell IPX, ISO IDRP
- Interaktiivinen, hajautettu ja asynkroninen
- Tiedot tarkentuvat asteittain, iteratiivisesti
 - Tietyn välilajoin, linkin tilan vaihtuessa, naapurin tietojen muuttuessa, ..
- Kukin solmu laskee itsenäisesti, mutta saa tietoa naapureiltaan
 - Tietää / arvioi kustannuksen omiin naapureihinsa
 - Kuulee naapureiden kustannukset muihin kohdesolmuihin, jotka nämä puolestaan ovat kuulleet omilta naapureiltaan
 - Valitsee kullekin kohdesolmulle kuulemansa edullisimman reitin

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen

64

Etäisyysvektoreireititys (jatkuu)

- Kullakin reitittimellä etäisyysvektori sen tuntemiin solmuihin
 - Reititystaulu, jossa kullekin kohteelle ulosmenolinkki ja kustannus (etäisyys)
 - Aika /etäisyys kohteeseen, hyppöjen lukumäärä, arvioitu viive, ..
- Reitin tietää /mittaa kustannuksen omiin naapureihinsa
- Jos muutoksia, lähettää etäisyysvektorinsa naapureilleen
- Kun saa naapurinsa etäisyysvektorin, päivittää oman etäisyysvektorinsa
 - Tietoja uusista solmuista => lisää taulukkoon uudet kohteet
 - Tietoja jo tunnetuista solmuista: valitse kustanuksiltaan edullisin reitti

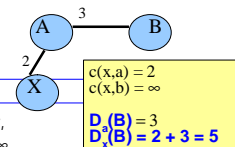
Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen

65

Etäisyysvektoreireititys

Merkinnät

- $c(x,v)$ kustannus solmusta x naapuriin v, jos v ei ole x:n naapuri, $c(x,v) = \infty$
- $D_x(y)$ edullisimman x:stä y:hyn johtavan reitin kustannus
- Kukin solmu ylläpitää omaa etäisyysvektoria kaikkiin tuntemiinsa kohteisiin $D_x = [D_x(y): y \in N]$
 - edullisin tiedetty kustannus solmusta x kuhunkin solmuun y
- Sekä saa naapureiltaan niiden etäisyysvektorit $D_v(y) = [D_v(y): y \in N]$ = Naapurin v tiedot edullisimmista kustannuksista kuhunkin solmuun y
- $D_x(y) = \min \{c(x,v) + D_v(y)\}$ (Bellman-Ford)
 - Kustannus solmusta x naapurisolmuun v ja sieltä solmuun y
 - Reittejä useita (eri naapureiden kautta); valitaan edullisin eli pienin kustannus

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen

66

Esimerkki 1

$D_v(z) = 5, D_x(z) = 3, D_w(z) = 3$
 $D_u(z) = \min \{ c(u,v) + d_v(z), c(u,x) + d_x(z), c(u,w) + d_w(z) \}$
 $= \min \{ 2 + 5, 1 + 3, 5 + 3 \} = 4$

Kohde | kust. linkki
Z | 4 X:ään

Kun paketti on matkalla solmusta u solmuun z, se tulee seuraavaksi lähettää solmuun x, joka tuotti tuon minimin => talleta tieto omaan etäisyysvektoriin (= reititystauluun)

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 67

ESIMERKKI 2.

Alussa kukin solmu tuntee vain etäisyydet naapureihinsa itsensä kautta:

Node x table				Node y table				Node z table			
cost to				cost to				cost to			
from	x	y	z	from	x	y	z	from	x	y	z
x	0	2	7	x	∞	∞	∞	x	∞	∞	∞
y	∞	0	∞	y	2	0	1	y	∞	∞	∞
z	∞	∞	∞	z	∞	∞	∞	z	7	1	0

Sitten solmut lähettävät omat reittinsä toisilleen ja laskevat uudet parhaat reitit.

Esimerkiksi solmu x:

from	x	y	z
x	0	2	3
y	2	0	1
z	7	1	0

$D_x(y) = \min\{c(x,y) + D_y(y), c(x,z) + D_z(y)\} = \min\{2+0, 7+1\} = 2$
 $D_x(z) = \min\{c(x,y) + D_y(z), c(x,z) + D_z(z)\} = \min\{2+1, 7+0\} = 3$

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 68

Esimerkki 2 jatkuu:

Samalla tavalla toimivat solmut y ja z:

y: cost to

from	x	y	z
x	0	2	7
y	2	0	1
z	7	1	0

z: cost to

from	x	y	z
x	0	2	7
y	2	0	1
z	3	1	0

Solmut lähettävät taas tietonsa toisilleen ja laskevat uudet uudet lyhimmät reitit.

X: cost to

from	x	y	z
x	0	2	3
y	2	0	1
z	3	1	0

Y: cost to

from	x	y	z
x	0	2	3
y	2	0	1
z	3	1	0

Z: cost to

from	x	y	z
x	0	2	3
y	2	0	1
z	3	1	0

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 69

$D_x(y) = \min\{c(x,y) + D_y(y), c(x,z) + D_z(y)\} = \min\{2+0, 7+1\} = 2$
 $D_x(z) = \min\{c(x,y) + D_y(z), c(x,z) + D_z(z)\} = \min\{2+1, 7+0\} = 3$

node x table

from	x	y	z
x	0	2	3
y	∞	∞	∞
z	∞	∞	∞

node y table

from	x	y	z
x	0	2	7
y	2	0	1
z	∞	∞	∞

node z table

from	x	y	z
x	0	2	3
y	2	0	1
z	3	1	0

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 70

Hyvä uutinen etenee nopeasti

Aluksi yhteys A:han on poikki ja sitten linkki AB toimii taas

Tieto etenee joka vaihdossa yhden linkin yli

Etäisyys A:han				
	$D_B(A)$	$D_C(A)$	$D_D(A)$	$D_E(A)$
ääretön	ääretön	ääretön	ääretön	ääretön
1	1	2	3	4
1	1	2	3	4
1	1	2	3	4

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 71

Huono uutinen etenee hitaasti!

Linkki AB katkeaa => etäisyys äärettömäksi

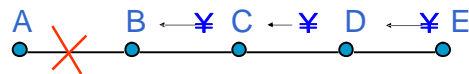
Joka vaihdossa 'paras arvio' huononee vain yhdellä = reitityssilmukka

Count-to-infinity -ongelma

	$D_B(A)$	$D_C(A)$	$D_D(A)$	$D_E(A)$
ääretön	ääretön	ääretön	ääretön	ääretön
3	2	3	4	4
3	4	3	4	4
5	4	5	4	4
5	6	5	6	6
7	6	7	6	6
7	8	7	8	8
jne				

Tietoliikenteen perusteet / 2008/ Liisa Marttinen 72

Huono uutinen etenee nopeasti: "poisoned reverse"

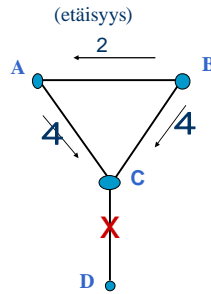
Ratkaisu count-to-infinity-ongelmaan!

Ilmoita etäisyys äärettömäksi naapurille, jonka kautta linkki kulkee. Kerro muille oikea etäisyys.

Tieto etenee joka vaihdossa yhden linkin yli

Etäisyys A:han			
$D_B(A)$	$D_C(A)$	$D_D(A)$	$D_E(A)$
∞	2	3	4
∞	∞	∞	4
∞	∞	∞	∞

Ratkaisu ei toimi aina!

Linkki CD katkeaa, A ja B ilmoittavat C:lle, ettei D:hen pääse (käytössä 'poisonous reverse' eli etäisyys "ääretön")

C päättää (oikein), että D:tä ei voi saavuttaa ja kertoo tämän A:lle ja B:lle eli että $c(C,D) = \infty$

Mutta A kuulee B:ltä, että sillä on etäisyys 2 D:hen => A:n oma etäisyys D:hen := 3 ja tämä reitti ei kulje C:n kautta! => kerrotaan C:lle.

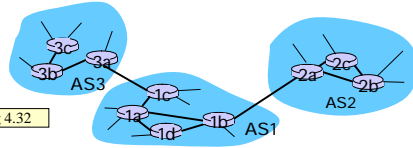
C kertoo B:lle, ...

3) Hierarkkinen reititys

- Reitityksen skaalautuus?
 - Isossa verkossa runsaasti reitittämiä
 - Kaikki eivät voi tuntea kaikkia muita
 - Reititystaulut suuria, reittien laskeminen raskasta
 - Reititystietojen vaihtaminen kuluttaa linjakapasitiittia
- Autonomiset järjestelmät AS (Autonomous Systems)
 - Internet - verkkojen verkko
- Intra-AS routing
 - Kukin verkko päättää itse sisäisestä reitityksestään
 - RIP, OSPF
- Inter-As routing
 - AS:t ilmoittelevat toisilleen, mihin muihin AS:iin niistä pääsee
 - BGP (Border Gateway Protocol)

Hierarkkinen reititys

- Yhdyskäytävä (gateway router)
 - Sovittu, mikä reititin keskustelee naapuriverkon (-verkkojen) kanssa
 - ulkoatuleva/ ulosmenevä paketti reitittyy yhdyskäytävään
 - AS:n sisäinen reititys huolehtii paketin AS:n koneelle tai AS:n läpi toiselle AS:lle

KuRo08: Fig 4.32

Kertauskysymyksiä

- Keskeisimmät IP-osakkeen tiedot?
- Paketin paloittelu
- Millainen on IP-osoite?
- Reitittimen arkkitehtuuri?
- Longest prefix match?
- CIDR
- NAT:n toiminta
- Miten reititin saa reititystiedot?
- Linkkitila-algoritmi, Dijkstran algoritmi
- Etäisyysvektorialgoritmi, count-to-infinity-ongelma

ks. kurssikirja s. 417